

Brusel 30. listopadu 2015
(OR. en)

14734/15

LIMITE

JAI 927
CFSP/PESC 819
COSI 159
COPS 364
ENFOPOL 376
COTER 155
SIRIS 91
FRONT 265
CATS 131
EDUC 315

POZNÁMKA

Odesílatel:	Protiteroristický koordinátor EU
Příjemce:	Rada
Předmět:	Zpráva: Aktuální stav provádění prohlášení členů Evropské rady ze dne 12. února 2015 o boji proti terorismu

Shrnutí zprávy

Tato zpráva informuje o pokroku, jehož bylo dosaženo při provádění prohlášení ze dne 12. února 2015. Závěry Rady SVV ze dne 20. listopadu 2015, které poukázaly na řadu nedostatků, je třeba v plném rozsahu provést. Ministři by se měli podrobněji zaměřit zejména na následující otázky.

Někteří z těch, kdo spáchali útoky v Paříži, cestovali do Sýrie a vraceli se z ní, aniž byly tyto cesty zaznamenány, což ukazuje, že opatření přijatá na **posílení kontrol na vnějších hranicích** nejsou postačující a že je třeba vynaložit úsilí ve dvou oblastech:

- vkládat údaje o zahraničních teroristických bojovnících do SIS II v mnohem větší míře;
- na vnějších hranicích systematicky nahlížet do databází SIS II a Interpolu.

Ačkoliv existují společné ukazatele rizik, které nyní používá většina členských států, stále je zde příliš mnoho nedostatků při kontrole osob, jež požívají práva volného pohybu. Využívání SIS II je třeba optimalizovat, mimo jiné uplatňováním získaných poznatků a stanovením společného přístupu.

S ohledem na vývoj hrozby se členské státy dne 20. listopadu zavázaly, že „okamžitě zavedou nezbytné systematické a koordinované kontroly na vnějších hranicích, včetně kontrol fyzických osob, jež požívají práva volného pohybu“, což je po určitou dobu z právního hlediska možné. Kontroly je proto třeba zvýšit na 100 %.

Co členské státy potřebují, aby mohly dostát tomuto závazku ohledně systematických kontrol na vnějších hranicích? Jak lze urychleně zlepšit vybavení? Jaké existují možnosti, pokud jde o partnerství s Komisí, dalšími členskými státy a soukromým sektorem? Jak lze lépe vybavit hotspoty, aby mohly kontrolovat rovněž všechny migranty a osoby žádající o mezinárodní ochranu?

Na všech úrovních sice probíhá **výměna informací**, rezervy tu však stále jsou. V závěrech ze dne 20. listopadu je stanoveno, že členské státy musí tuto výměnu zintenzivnit. Co již ministři učinili, aby příslušné orgány změnily svůj přístup?

K určitému pokroku došlo, ale je zapotřebí další úsilí: existuje již mezi členskými státy shoda ohledně hlavních prvků návrhu směrnice o **střelných zbraních**, a pokud ano, o které prvky se jedná? Jak můžeme zajistit, aby byly členské státy aktivnější v rámci programu Europolu EMPACT?

Jak můžeme zajistit, aby byla do konce roku finalizována **směrnice o jmenné evidenci cestujících** se zohledněním požadavků stanovených v závěrech ze dne 20. listopadu?

Klíčová je spolupráce s **internetovými** společnostmi a v tomto ohledu je třeba zajistit, že v návaznosti na FORUM konané dne 3. prosince budou učiněny příslušné kroky. Členské státy a příslušné odvětví by se měly důrazněji zaměřit na odhalování a odstraňování extremistického obsahu a na vypracování účinných protiargumentů.

Jak může Komise co nejvíce zlepšit přístup k integraci, nediskriminaci, vytváření příležitostí a vzdělávání? Co ještě můžeme učinit, pokud jde o otázky tolerance, nenávisti vůči muslimům, mezináboženského dialogu a vysvětlování našich hodnot? Jak můžeme předcházet podněcování a podporování terorismu, včetně ideologií, které tolerují určité aspekty ideologie Dá'íš? Jak zajistíme, aby všechna vyznání respektovala a **podporovala evropské hodnoty a lidská práva**, jak jsou zakotveny v Listině základních práv EU?

Komise by mohla být vyzvána, aby se prioritně zaměřila na boj proti radikalizaci, marginalizaci mladých lidí a podporu začleňování prostřednictvím řady konkrétních opatření: politického rámce, který by stanovoval, jak využívat vzdělávání k **předcházení radikalizaci**, podporovat stěžejní iniciativy, prozkoumávat možnosti užší spolupráce mezi jednotlivými odvětvími (vzdělávání, kultura, sport, zaměstnanost, sociální zabezpečení, bezpečnost) v oblasti sociálního začleňování, mobilizovat zdroje v oblasti zaměstnanosti, jmenovat koordinátory pro problematiku antisemitismu a islamofobie, a to co nejdříve. Agentura pro základní práva by mohla být vybíduta, aby urychleně vypracovala soubor komunikačních strategií na podporu respektu, nediskriminace, základních práv, svobod a solidarity.

Jednou z priorit, na kterou je třeba se po výbuchu na Sinaji zaměřit, je **ochrana letectví před protiprávními činy**, zejména pokud jde o Blízký východ, severní Afriku a Turecko. Je zapotřebí koordinovaný přístup EU. Musí být posíleno budování kapacit partnerských zemí. Obecně lze uvést, že bude třeba dále jednat o intenzivnějším využívání nástrojů a agentur SVV v oblasti Blízkého východu a severní Afriky.

Podrobnosti zprávy

Na mimořádném zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci konaném dne 20. listopadu 2015 bylo zdůrazněno, že je potřeba urychlit provádění opatření ve všech oblastech, na které se vztahuje prohlášení o boji proti terorismu vydané členy Evropské rady dne 12. února 2015 (dokument 14406/15). Proto se v rámci přípravy zasedání Rady konajícího se dne 4. prosince 2015 v tomto dokumentu uvádí seznam všech opatření stanovených v prohlášení z února 2015 a posuzuje jejich provádění. Provedením závěrů Rady ze dne 20. listopadu 2015 se podpoří provádění prohlášení z února 2015.

Stav provádění byl posouzen v červnu 2015 v dokumentu 9422/1/15 a v říjnu 2015 v dokumentu 12318/15, které byly vypracovány protiteroristickým koordinátorem EU. V říjnu 2015 byl Radou schválen dokument 12551/15, vypracovaný předsednictvím a protiteroristickým koordinátorem EU. Je v něm navrženo pět prioritních opatření do prosince 2015. Jednání v rámci mimořádného zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 20. listopadu (dokument 14406/15) a zasedání Stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI) dne 16. listopadu 2015 se zaměřila na střelné zbraně, posílení kontrol na vnějších hranicích, sdílení informací a financování terorismu (dokument 14122/15).

I. ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI OBČANŮ

1. Jmenná evidence cestujících (PNR)

Poté, co výbor LIBE dne 15. července 2015 přijal zprávu zpravodaje, proběhla čtyři jednání trialogu a tři technická zasedání. Mezi Radou a Evropským parlamentem přetrvávají výrazné rozdíly v názorech, zejména pokud jde o zahrnutí vnitřních letů, oblast působnosti (závažná trestná činnost s nadnárodním prvkem) a období, během něhož mohou být údaje jmenné evidence cestujících uchovávány v neanonymizované podobě. Zbývá dosáhnout dohody i v mnoha dalších otázkách.

Zpravodaji jeho úsilí o zprostředkování dohody s předsednictvím ztěžuje skutečnost, že jeho zpráva nezískala podporu stínových zpravodajů, s výjimkou stínového zpravodaje EPP, ale podporu různorodé většiny napříč stranickými liniemi. Závazek Evropského parlamentu usilovat o přijetí směrnice o jmenné evidenci cestujících do konce roku 2015 uvedený v jeho usnesení ze dne 11. února 2015 zatím nesdílejí stínoví zpravodajové (S&D, ALDE, Zelení, GUE), kteří hlasovali proti Kirkhopeho zprávě.

Dokud nevstoupí směrnice EU o jmenné evidenci cestujících v platnost, členské státy, které nemají příslušné vnitrostátní právní předpisy, nebudou mít právní základ pro získávání údajů od dopravců. Dne 20. listopadu 2015 Rada znovu zdůraznila, že je naléhavě nutné a prvořadě finalizovat ambiciózní evropskou jmennou evidenci cestujících do konce roku 2015.

2. Sdílení informací

– **Europol:** do listopadu 2015 připojilo 14 členských států EU své orgány pověřené bojem proti terorismu k aplikaci sítě pro bezpečnou výměnu informací (SIENA), klíčové základní platformě pro výměnu informací, spravované Europolem. To znamená, že polovina členských států stále ještě připojena není. SIENA bude v roce 2016 převedena na vyšší stupeň utajení „confidential“. Výměna informací a zpravodajství v souvislosti s teroristickou trestnou činností zůstává i nadále na nízké úrovni. V rámci systému SIENA byla v říjnu 2015 vytvořena vyhrazená část pro orgány pro boj proti terorismu, která umožní přímou dvoustrannou a mnohostrannou komunikaci mezi těmito orgány, jakož i komunikaci s Europolem a třetími stranami na základě dohody o operativní spolupráci.

Od prosince 2014 došlo ke značnému nárůstu využívání informačního systému Europolu (EIS). Do 13. listopadu 2015 bylo do EIS zadáno 1 595 zahraničních teroristických bojovníků, přičemž šlo o příspěvky 14 členských států EU, 5 třetích stran a Interpolu. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že v EU se vyskytuje mnohem vyšší počet zahraničních teroristických bojovníků a že polovina všech členských států EU informační systém Europolu dosud nevyužila, je jasné, že jde stále ještě o rozpracovaný systém.

Kontaktní místo „Travellers“ není z kvantitativního ani kvalitativního hlediska zatím nástrojem, který by byl schopen poskytovat hloubkovou analýzu v souvislosti se všemi operativními případy v celé EU, k nimž obdrží příspěvky. Až doposud 50,45 % všech příspěvků pochází od pouze pěti členských států a jedné přidružené třetí země. Do kontaktního místa „Travellers“ bylo zadáno 2 081 potvrzených zahraničních teroristických bojovníků.

Europol počátkem roku 2016 zřídí Evropské centrum pro boj proti terorismu (ECTC) s cílem posílit výměnu informací. Toto centrum mimo jiné poskytne pevný rámec pro zajištění bezpečnosti a důvěrnosti. V Europolu bude jako součást ECTC vytvořena stabilnější platforma pro sdílení informací a operační koordinaci s cílem propojit policejní orgány pro boj proti terorismu.

V závěrech Rady ze dne 20. listopadu 2015 se členské státy zavázaly, že vyšlou do Evropského centra pro boj proti terorismu odborníky na boj proti terorismu, aby vytvořily posílenou jednotku pro podporu přeshraničního vyšetřování, a bylo uvedeno, že do tohoto úsilí by se měl zapojit i Eurojust. Vzhledem k tomu, že Europol v několika členských státech aktivně podporuje probíhající vyšetřování v oblasti boje proti terorismu a že byl Radou pověřen, aby zřídil jednotku pro oznamování internetového obsahu (IRU) a ECTC, bude důležité v zájmu dosažení udržitelnosti odpovídajícím způsobem navýšit zdroje Europolu.

Dne 24. listopadu 2015 předložil Europol výboru COSI zprávu o sdílení informací a o zřízení ECTC.

– **Eurojust:** Podstatným způsobem se zlepšila operativní spolupráce a sdílení informací. Toto zlepšení však stále ještě neodpovídá rozsahu probíhajících vyšetřování a stíhání. Operativní spolupráce v případech terorismu postoupených Eurojustu s žádostí o pomoc se více než zdvojnásobila (13 případů v roce 2014, zatím 29 případů v roce 2015, přičemž počet případů souvisejících se zahraničními teroristickými bojovníky se zvýšil ze 3 na 14). V roce 2015 bylo uspořádáno deset koordinačních zasedání zabývajících se případy terorismu, přičemž čtyři z nich se týkala zahraničních teroristických bojovníků. V listopadu 2015 Eurojust koordinoval společnou akci v šesti zemích v případě radikální teroristické skupiny, která vedla ke 13 zatčením. Informace týkající se trestního stíhání a odsouzení za teroristické trestné činy sdílené s Eurojustem se od roku 2014 více než zdvojnásobily. V roce 2015 se Eurojust dosud začal zabývat 109 případy v souvislosti s výměnou informací o teroristických trestných činech – 17 případů ohledně soudních rozhodnutí a 92 ohledně probíhajících trestních stíhání.

Jde o trojnásobný nárůst oproti počtu za rok 2014. Eurojust také podporuje některé související sítě, například síť národních zpravodajů pro otázky terorismu a poradní fórum generálních prokurátorů a nejvyšších státních zástupců, státní zástupce specializované na problémy kyberkriminality atd. Zlepšit výměnu informací umožnilo přidružení Eurojustu ke kontaktnímu místu Europolu „Travellers“.

V listopadu roku 2015 vydal Eurojust třetí utajovanou zprávu nazvanou „Zahraniční terorističtí bojovníci: názory Eurojustu na tuto problematiku a reakce trestního soudnictví“.

Aktualizace rámcového rozhodnutí o boji proti terorismu: EU dne 22. října 2015 podepsala v Rize Úmluvu Rady Evropy o předcházení terorismu a její dodatkový protokol o zahraničních teroristických bojovnících. Komise plánuje předložit návrh týkající se aktualizace rámcového rozhodnutí do konce roku 2015.

3. Kontroly na vnějších hranicích

– Zadávání údajů do SIS II a jeho využívání

Přestože se zvýšil počet záznamů vložených do SIS II – včetně zahraničních teroristických bojovníků –, není SIS II v souvislosti se zahraničními teroristickými bojovníky stále ještě dostatečně využíván. Výsledky nedávno rozeslaného dotazníku o využívání databází SIS II a INTERPOL členskými státy EU a státy schengenského prostoru v boji proti terorismu (dokument 13059/15) ukazují, že v roce 2015 významně vzrostl ve srovnání s minulým rokem počet záznamů vložených do SIS podle čl. 36 odst. 2 a 3. Ve využívání tohoto systému však mezi členskými státy EU existují velké rozdíly. Existuje nepoměr mezi skutečnou hrozbou, již některé členské státy EU čelí, a počtem vložených záznamů. Počet záznamů vložených podle čl. 36 odst. 3 je obecně i nadále velmi nízký a některé členské státy EU tuto možnost nevyužily vůbec. Statistické údaje poskytnuté většinou členských států EU jasně neuváděly, zda se záznamy vložené podle čl. 36 odst. 2 nebo 3 týkaly zahraničních teroristických bojovníků.

Nová možnost okamžitého hlášení podle čl. 36 odst. 2 a čl. 36 odst. 3 zavedená v únoru 2015 znamená, že členské státy EU mohou okamžitě ohlásit pozitivní nález týkající se zjištěného zahraničního teroristického bojovníka členskému státu, který daný záznam do SIS vložil. Tuto možnost využila přibližně polovina členských států EU. Postupy pro využití okamžitého hlášení se mezi členskými státy značně liší. Bylo by užitečné dále projednat, jak tento nový nástroj nejlépe využívat.

Pracovní skupina pro SIS/SIRENE provede v souladu s požadavkem Rady rozbor případů za rok 2015 se zaměřením na získané poznatky a stanoví společný přístup k využívání SIS II.

Skutečnost, že Europol nemá automatický a systematický přístup do SIS II, je slabou stránkou. Právo Europolu na přístup se vztahuje pouze na ručně zadávané kontroly jednotlivých případů. Znamená to, že neprobíhají systematické křížové kontroly mezi databázemi SIS II a databázemi Europolu. Rada dne 20. listopadu 2015 vyzvala Komisi, aby předložila legislativní návrh, který současnou situaci změní.

– ***Využívání databází Interpolu:***

Pokud jde o využívání databází Interpolu, je k dispozici jen málo statistických údajů týkajících se členských států EU. Komise nedávno rozeslala dotazník týkající se využívání systému Interpolu pro varování a zprávy ze strany členských států (CM 4177/15), jehož cílem je analyzovat stávající využívání varování a zpráv Interpolu, zejména varování červeného stupně, ze strany členských států EU, jakož i aspekty ochrany údajů a potenciálního zneužití nebo nesprávného použití systému pro politické účely.

Nezbytným předpokladem pro systematictější kontroly je elektronické napojení hraničních přechodů na databáze Interpolu. Nejméně 10 % členských států EU a schengenských partnerů dosud nemá elektronické napojení na všech přechodech vnějších hranic (vzdušných, pozemních a námořních). Pro zlepšení kontrol bez negativního dopadu na toky cestujících jsou rovněž nezbytné automatické kontroly cestovních dokladů. 7 z 26 členských států a schengenských partnerů účastnících se průzkumu automatické kontroly nepoužívá. 6 z těchto 26 států provádí aktualizaci databáze Interpolu týkající se odcizených a ztracených cestovních dokladů (SLTD) stále ještě ručně. To ukazuje, že ve značném počtu členských států je dosud zapotřebí dosáhnout zlepšení technického prostředí. V závěrech Rady ze dne 20. listopadu 2015 je požadováno, aby členské státy s podporou Komise zlepšily svou konektivitu.

– ***Zavedení společných ukazatelů rizik***

Společné ukazatele rizik, finalizované v červnu 2015, mají za cíl zvýšit četnost kontrol příslušných databází a dosáhnout systematictějších kontrol, i pokud jde o občany a obyvatele EU, v souladu s aktualizovanou schengenskou hraniční příručkou.

Dopady zavádění společných ukazatelů rizik se mezi jednotlivými členskými státy a schengenskými partnery značně liší. Členské státy společné ukazatele rizik zahrnuly do svých vnitrostátních systémů a provádějí více kontrol databází než v minulém roce. Objem kontrol příslušných databází ve vztahu k osobám požívajícím právo na volný pohyb se však mezi jednotlivými členskými státy EU značně liší: například 1,5 %, 25 % nebo 34%, přičemž na druhou stranu ve Švýcarsku činí 100 %.

Vzhledem k těmto rozdílům je koordinované zavádění s pomocí agentury Frontex ještě naléhavější a důležitější. Agentura Frontex však dosud finalizované ukazatele rizik neobdržela a nebyla dosud zahrnuta do pracovní skupiny DUMAS, která se má ukazateli rizik a jejich uplatňováním zabývat. Činnost pracovní skupiny by mohla zahrnovat i testování společných ukazatelů rizik při vybraných společných operacích, dohodu o mechanismu následné kontroly a přijetí operačních pokynů a plánů. Po pilotních projektech by mohlo následovat širší zavádění a odborná příprava. Postup pro koordinované zavádění ukazatelů rizik s agenturou Frontex byl projednán na zasedání výboru COSI dne 24. listopadu 2015 na základě návrhů agentury Frontex.

– ***Spolupráce mezi agenturou Frontex a Europolem***

Je zásadně důležité, aby Europol a Frontex úzce spolupracovaly a aby neprodleně uzavřely dohodu o vzájemné výměně osobních údajů (dohoda o operační spolupráci) požadovanou Radou. Na tomto základě bude možné od ledna 2016 provádět výměnu údajů.

Agentura Frontex nemá přístup do systému Eurodac, ani do databáze SIS II pro účely analýzy rizik a pro odhalování podezřelé cestovní aktivity, jakož i pro vkládání informací. V budoucnosti by potřebovala také přístup do databáze inteligentních hranic. Mezitím bude důležité co nejvíce využívat možností, které poskytují nové tzv. „hotspoty“ a zejména regionální jednotka EU v Katánii, která pracovníkům Frontexu a Europolu umožňuje spolupracovat na místě a co nejlépe využívat pohovory, jejichž cílem je prověřit migranty. Je důležité, aby se Eurojust připojil k přístupu prostřednictvím hotspotů. Mechanismus již byl zaveden. Je důležité, aby informace získané agenturou Frontex bylo možné sdílet s Europolem, jakož i s příslušnými vnitrostátními orgány členských států.

Je potřeba posílit hraniční kontroly podél vnějších hranic EU se zeměmi západního Balkánu, jak požaduje Rada. Tyto kontroly by měly zahrnovat i důkladné prohlídky zavazadel a vozidel, jakož i monitorování zelené hranice, a to s ohledem na trasy používané pro pašování, včetně pašování střelných zbraní a výbušnin. Agentura Frontex posílila svou účast v projektu platformy EMPACT zaměřeném na nedovolené obchodování se střelnými zbraněmi na vnějších hranicích EU.

Jak požadovala Rada, měl by být v aktualizovaném nařízení o agentuře Frontex výslovně zmíněn příspěvek agentury Frontex k boji proti přeshraniční trestné činnosti a terorismu na vnějších hranicích EU s cílem poskytnout pevnější právní základ pro sdílení informací mezi agenturou Frontex a Europol a agenturou Frontex a členskými státy, vyjasnit úlohu agentury Frontex a umožnit, aby agentura Frontex měla přístup do SIS II a systému Eurodac a aby získávala a používala osobní údaje ze třetích zemí, které se týkají trestné činnosti a terorismu.

4. Střelné zbraně

Rada dne 8. října 2015 přijala závěry o posíleném využívání prostředků v oblasti boje proti nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi (dokument 12892/15) a vyzvala všechny příslušné subjekty, členské státy, Komisi, Europol a Interpol, aby přijaly nezbytné kroky k provedení opatření uvedených v těchto závěrech. Dne 18. listopadu 2015 bylo přijato prováděcí nařízení o společných normách deaktivace střelných zbraní s cílem zajistit, aby znehodnocené střelné zbraně byly trvale nepoužitelné. Zástupci členských států současně požádali Komisi, aby co nejdříve přikročila společně s členskými státy a technickými odborníky k posouzení používání tohoto nařízení, aby tak nařízení mohlo být v případě potřeby pozměněno.

Komise dne 18. listopadu 2015 předložila návrh na revizi směrnice 91/477 ze dne 18. června 1991. Cílem revize bude snížit právní nejistotu způsobenou vnitrostátními rozdíly, a tím usnadnit úlohu vnitrostátních policejních a vyšetřovacích orgánů. Tato revize by měla posílit legislativní rámec v oblasti střelných zbraní, například zlepšit sdílení informací o střelných zbraních, posílit jejich sledovatelnost, standardizovat označování a vzít v úvahu nedovolené obchodování prostřednictvím internetu a darknetu.

Při řešení otázky střelných zbraní je důležitá operativní spolupráce prostřednictvím Europolu v rámci politického cyklu EU pro boj proti závažné a organizované trestné činnosti, zejména v rámci operačního akčního plánu pro střelné zbraně, a tato spolupráce by měla být, jak požaduje Rada, posílena.

5. Bezpečnostní služby

Hlavy států a předsedové vlád v únoru vyzvali bezpečnostní služby členských států k prohloubení vzájemné spolupráce. Protiteroristická skupina (CTG) v posledních měsících zintenzivnila svou práci, zejména pokud jde o zahraniční teroristické bojovníky, a zahájila reflexi o možnostech užší spolupráce s EU, aniž by byl dotčen článek 4 Smlouvy o EU. Výzvou zůstává, jak v rámci EU vytvořit prostředí pro sdílení informací, které by umožňovalo sdílet více údajů. Je důležité, aby tvůrci politik EU chápali výzvy, jimž bezpečnostní služby čelí, a aby to zohlednili při tvorbě politik. Protiteroristická skupina uspořádala dne 18. listopadu 2015 po pařížských útocích mimořádné zasedání. Výsledky byly dne 20. listopadu předloženy Radě pro spravedlnost a vnitřní věci. Bezpečnostní služby se rozhodly dále posílit vzájemnou spolupráci.

6. Boj proti financování terorismu

Kromě toho, že dne 20. května 2015 byla přijata čtvrtá směrnice o boji proti praní peněz, Rada dne 20. listopadu 2015 vyzvala Komisi, aby předložila návrhy týkající se řady problémů souvisejících s financováním terorismu.

Program sledování financování terorismu EU-USA (TFTP) vedl od roku 2010, kdy vstoupil v platnost, k více než 14 500 informačním hlášením. V roce bylo vytvořeno 7 514 relevantních informačních hlášení, z nichž 2 765 se týkalo konkrétně zahraničních teroristických bojovníků.

7. Směrnice o bezpečnosti sítí a informací (NIS)

Směrnice o bezpečnosti sítí a informací, kterou Komise navrhla v roce 2013 a která je v současnosti v závěrečné fázi jednání mezi Evropským parlamentem a Radou, se zaměřuje na zavedení nezbytných mechanismů na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU, jejichž účelem je zlepšit úroveň bezpečnosti a reagovat na kybernetické hrozby. Cílem je zajistit bezpečné a důvěryhodné digitální prostředí v celé EU. To by mělo zahrnovat zlepšení vnitrostátních schopností členských států v oblasti kybernetické bezpečnosti, zlepšení spolupráce mezi členskými státy a mezi veřejným a soukromým sektorem, zavedení požadavku, aby společnosti v klíkových odvětvích, jako jsou energetika, doprava, bankovníctví a zdravotnictví, a také klíčové internetové služby přijaly postupy řízení rizik a aby vnitrostátním orgánům hlásily závažné incidenty.

Dne 17. listopadu 2015 proběhl pátý neformální dialog a s ohledem na skutečnost, že vysoká společná úroveň kybernetické bezpečnosti je nezbytná k tomu, abychom mohli čelit aktuálním výzvám, by měli společní normotvůrci usilovat o uzavření projednávání návrhu do konce tohoto roku.

Strategie kybernetické bezpečnosti EU zahrnuje rovněž řadu opatření, jejichž cílem je podpora jednotného trhu s produkty v oblasti kybernetické bezpečnosti, jakož i podpora investic do výzkumu a vývoje a inovací. Rozvoj jednotného digitálního trhu je rovněž hlavním cílem Digitální agendy vypracované Komisí, přičemž jedním z jejích pilířů je posílení důvěry a bezpečnosti online, na nichž závisí růst evropské ekonomiky a rozvoj silného digitálního podnikatelského sektoru. Komise se v současné době zabývá vytvořením smluvního partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti kybernetické bezpečnosti, které bude vycházet z akce 25 v rámci programu Horizont 2020. Za tímto účelem bude do konce listopadu 2015 zahájena veřejná konzultace s cílem získat podněty ohledně priorit a souvisejících opatření. Výsledky se očekávají v únoru 2016.

V Evropském programu pro bezpečnost, který předložila dne 28. dubna 2015 Komise, byla společně s terorismem a organizovanou trestnou činností označena za prioritu kyberkriminalita, a to s ohledem na její výrazný přeshraniční rozměr i na skutečnost, že se jedná o oblast, v níž mohou opatření EU přinést konkrétní výsledky. V programu je zdůrazněn význam plného provádění stávajících právních předpisů EU, spolupráce se soukromým sektorem a činnosti Evropského centra pro boj proti kyberkriminalitě v rámci Europolu i činnosti Eurojustu. Bude zapotřebí se zabývat překážkami, jež brání vyšetřování trestné činnosti, zejména pokud jde o otázky příslušnosti soudů a pravidla týkající se přístupu k elektronickým důkazům a informacím, uchovávání údajů, urychlení procesu vzájemné právní pomoci při vyšetřování kyberkriminality, spolupráce se soukromým sektorem, provádění stávajících politik v oblasti kybernetické bezpečnosti a právních předpisů EU v oblasti kybernetických útoků, posílení opatření pro budování kybernetických kapacit v rámci nástrojů vnější pomoci a přezkumu právních předpisů v oblasti boje proti podvodům a padělání bezhotovostních platebních prostředků. V rámci Eurojustu proběhlo v říjnu 2015 pracovní setkání ohledně přezkumu dohody o vzájemné právní pomoci mezi EU a USA, během něhož byly projednány otázky týkající se elektronických důkazů. Elektronické důkazy byly rovněž tématem konference organizované v říjnu 2015 lucemburským předsednictvím a v listopadu 2015 byly na základě dokumentu vypracovaného předsednictvím projednány na zasedání Koordinačního výboru v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech (CATS). Touto problematikou se budou zabývat rovněž ministři spravedlnosti na prosincovém zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci.

II. PŘEDCHÁZENÍ RADIKALIZACI A OCHRANA HODNOT

1. Internet

EU v posledních měsících výrazně posílila svou činnost týkající se internetu. Jednotka Europolu pro oznamování internetového obsahu, která byla zřízena v červenci, přispěla ke dni 11. listopadu k odstranění 511 článků s teroristickým obsahem (s více než 90% mírou úspěšnosti). Poradní tým pro strategickou komunikaci ohledně Sýrie (SSCAT) již poskytl poradenství a podporu více než polovině členských států EU. Síť pro zvyšování povědomí o radikalizaci byla přeměněna na středisko excelence a obdržela finanční prostředky v hodnotě 25 milionů EUR. Komise dne 3. prosince zahájí partnerství veřejného a soukromého sektoru s internetovými společnostmi (fórum) s cílem prozkoumat možnosti účinnějšího monitorování a odstraňování teroristického obsahu z internetu, vytváření obsahu (protiargumentace) a zpřístupňování obsahu.

Pro úspěšný průběh prvního zasedání fóra bude nezbytné stanovit konkrétní cíle, jejichž plnění ze strany internetových společností může EU požadovat (např. závazek přidělit více zaměstnanců na monitorování/odstraňování teroristického obsahu, bezplatné šíření protiargumentace při kulminující úrovni propagandy DÁ'ÍŠ, finanční příspěvek pro založení nadace na podporu věrohodných hlasů občanské společnosti atd.).

Na základě další práce v oblasti elektronických důkazů v kontextu EU by fórum mohlo později projevit zájem se tímto tématem zabývat. Pro zajištění většího počtu případů odsouzení zahraničních teroristických bojovníků je naprosto nezbytné, aby společnosti zajistily rychlý a přímý přístup k digitálním důkazům na dobrovolném základě, pokud to umožňuje právní rámec (viz dokument 13689/15). Dobrovolná spolupráce s internetovými společnostmi má pro vyšetřování a stíhání vedená členskými státy EU v oblasti boje proti terorismu zásadní význam, přičemž spolupráce je i nadále obtížná.

Členské státy EU se vyzývají, aby Europolu poskytly větší počet národních odborníků pro jednotku pro oznamování internetového obsahu (IRU). Pro bezpečnostní účely má zásadní význam výměna informací mezi Europolem a soukromým sektorem. Stávající osmnáctiměsíční pilotní projekt „poradní tým pro strategickou komunikaci ohledně Sýrie (SSCAT)“ financovaný Komisí bude ukončen v polovině roku 2016.

Vzhledem k jeho úspěšnému provádění a další žádosti ze strany členských států i orgánů se Komise zavázala k navazujícímu projektu, který bude zahájen v červenci 2016. Tento nový projekt bude členské státy nadále podporovat při řešení komunikačních výzev souvisejících s problematikou zahraničních bojovníků, ale i ve vztahu ke všem dalším komunikačním výzvám, které představují radikalizace a extremismus. Projekt zlepší své služby členským státům, které se snaží rozvíjet kapacity v oblasti strategické komunikace, a bude podporovat ty státy, které již provádějí nebo se chystají provádět národní kampaně (na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni), a poskytovat individualizované služby orgánům EU. Především bude i nadále posilován a podporován síťový aspekt projektu, který se ukázal jako obzvláště úspěšný, a projekt bude usilovat o sdílení nápadů, zkušeností, osvědčených postupů a případně bude pro členské státy hledat možnosti vést přeshraniční iniciativy v této oblasti.

2. Tolerance, nediskriminace, základní svobody

Ve dnech 1. a 2. října 2015 se konalo výroční kolokvium o základních právech s názvem: „Tolerance and respect: preventing and combating anti-Semitic and anti-Muslim hatred in Europe“ (Tolerance a respekt: předcházení antisemitské a antimuslimské nenávisti a boj proti ní), které organizoval první místopředseda Komise Frans Timmermans. Nyní je důležité na tuto konferenci navázat prostřednictvím konkrétních projektů. Místopředseda Komise Frans Timmermans oznámil, že jmenuje dva koordinátory, z nichž jeden se bude zabývat otázkami antisemitismu a druhý problematikou islamofobie.

Komisařka Věra Jourová společně s lucemburským předsednictvím a za podpory protiteroristického koordinátora EU uspořádala v říjnu konferenci o otázce reakce trestního soudnictví na radikalizaci, které se aktivně zúčastnil i Eurojust. Finalizují se závěry Rady. Důležité bude investovat do rozvoje rehabilitačních programů pro zahraniční teroristické bojovníky ve věznicích i mimo ně.

V návaznosti na konferenci přijala Rada pro spravedlnost a vnitřní věci dne 20. listopadu 2015 závěry o posílení reakce trestního soudnictví na radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu, které mimo jiné identifikují osvědčené postupy, mobilizují řadu příslušných subjektů EU k výměně zkušeností a vyzývají Komisi, aby prostřednictvím odborného poradenství střediska excelence sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci a finančních prostředků podpořila členské státy při rozvoji programů zaměřených na rehabilitaci.

Několik týdnů po útocích v Paříži a Kodani svolaly Francie a Komise mimořádné zasedání ministrů školství, které se konalo dne 17. března v Paříži. Bylo přijato prohlášení věnované prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání. Komise předloží v brzké době konkrétní opatření na podporu členských států při jeho provádění. Budou stanoveny stěžejní projekty, jakož i vyhrazená nabídková řízení v rámci programu Erasmus + (14 miliard EUR do roku 2020). Cíle Pařížského prohlášení byly upřednostněny v rámci financování programu Erasmus + již od roku 2016. Budou předloženy projekty, které mají dopad na vzdělávání, sport, mládež a kulturu na místní úrovni. Kromě toho by mohl být rozšířen potenciál platformy e-Twinning (online síť sdružující 300 000 učitelů v celé Evropě) tak, aby zahrnovala školy ze třetích zemí. Je důležité, aby Komise předložila ambiciózní iniciativy, ačkoli toto téma není součástí pracovního programu na rok 2016.

Agentura pro základní práva uspořádá ve spolupráci s rakouským spolkovým ministerstvem vnitra a za účasti protiteroristického koordinátora EU ve dnech 14. a 15. prosince 2015 pracovní setkání s názvem „Towards an EU Communication Strategy to promote respect, non-discrimination, fundamental rights, freedoms and solidarity throughout the EU“ (Směrem ke komunikační strategii EU na podporu respektu, nediskriminace, základních práv, svobod a solidarity v celé EU). Účelem je vypracovat soubor nástrojů v oblasti komunikačních strategií na podporu respektu, nediskriminace, základních práv, svobod a solidarity, včetně argumentace, s cílem pozitivně šířit hodnoty zakotvené v Listině základních práv Evropské unie.

III. SPOLUPRÁCE S NAŠIMI MEZINÁRODNÍMI PARTNERY

DÁ'ÍŠ je v konečném důsledku výsledkem dvou skutečností: politického selhání v Iráku a konfliktu v Sýrii mezi režimem a opozicí. Boj proti této skupině v oblastech pod její kontrolou v Sýrii a Iráku bude vyžadovat plné zapojení sil, které budou uznány za osvoboditele, a sice sunnitských Arabů. Vybudování těchto sil v dostatečném počtu umožňujícím praktické výsledky na místě závisí na politickém pokroku v Iráku a v Sýrii. V Iráku by proto EU měla podporovat premiéra Abádiho, který se snaží o provedení politických reforem pro překlenutí sektářských rozporů. V Sýrii by se mělo i nadále pevně podporovat úsilí OSN a Staffana de Mistury zaměřené na zprostředkování řešení zahrnujícího regionální mocnosti a měly by také být prozkoumány možnosti vydatnější pomoci opozici v osvobozených oblastech.

V únoru 2015 se Rada pro zahraniční věci rozhodla jako prioritu stanovit boj proti terorismu v regionu Blízkého východu a severní Afriky, zemích Balkánu a Turecku, které byly všechny destabilizovány vzestupem DÁ'IS. Závěry byly v souladu se strategiemi EU týkajícími se zahraničních bojovníků a s regionální strategií EU pro Sýrii a Irák a odpovídaly hrozbě, kterou představuje ISIL/DÁ'IS.

ESVČ a Komise za podpory protiteroristického koordinátora EU začaly závěry Rady pro zahraniční věci provádět: do Maroka, Tuniska, Nigérie, Jordánska, Iráku, Saúdské Arábie a Turecka byli vysláni odborníci na boj proti terorismu a bezpečnost. Odborníci na boj proti terorismu budou v nejbližší době vysláni do Egypta a Alžírsko. V Libanonu a Turecku byla uspořádána pracovní setkání odborníků s cílem určit potřeby těchto zemí v oblasti boje proti terorismu. V Tunisku proběhl první posílený dialog v oblasti bezpečnosti a boje proti terorismu. Bylo finalizováno několik programů financování (regionálních, tematických, dvoustranných), jejichž cílem je posílit kapacity zemí Blízkého východu a severní Afriky v oblasti boje proti terorismu. Nedávno byly zahájeny konkrétní projekty (např. 23 milionů EUR pro reformu bezpečnostního sektoru v Tunisku, 3,5 milionu EUR na podporu Úřadu poradce pro národní bezpečnost v Iráku, 5 milionů EUR na posílení kapacit v oblasti vymáhání práva a trestního soudnictví pro řešení hrozby zahraničních bojovníků, dva projekty (5 milionů EUR a 1,675 milionu EUR) na posílení předcházení radikalizaci v zemích Maghrebu a oblasti Sahelu, 2,5 milionu EUR na partnerství v oblasti odborné přípravy na boj proti terorismu prováděné Evropskou policejní akademií, další projekty jsou v konečné fázi přípravy (např. 3,3 milionu EUR na vytvoření pracovní skupiny pro strategickou komunikaci, 14 milionů EUR na boj proti terorismu v regionu Blízkého východu a severní Afriky, projekty zaměřené na předcházení radikalizaci v Jordánsku (9 milionů EUR) a Libanonu (2,5 milionu EUR), projekt Euromed Police IV, ochrana letectví před protiprávními činy v regionu Blízkého východu a severní Afriky a v Africe (7 milionů EUR), zapojení komunit v Tunisku (2 miliony EUR)).

Připravuje se komplexní balíček pomoci v oblasti boje proti terorismu pro Tunisko, který byl projednán na zasedání Politického a bezpečnostního výboru dne 26. listopadu 2015. V Bagdádu se konalo třetí evropsko-středomořské zasedání věnované problematice zahraničních teroristických bojovníků. V září vysoká představitelka podepsala memorandum o porozumění s Organizací islámské spolupráce, které obsahuje závazek užší spolupráce v boji proti terorismu a násilnému extremismu. Stejnými otázkami se EU zabývala koncem listopadu na zasedání s Ligou arabských států. Vzniká pracovní skupina pro boj proti terorismu a stanovují se opatření pro užší spolupráci v oblasti boje proti terorismu.

V návaznosti na pokrok, kterého bylo dosaženo během posledních 10 měsíců, ESVČ spolu s protiteroristickým koordinátorem EU a Komisí dále zintenzivní své úsilí se zeměmi Blízkého východu a severní Afriky, Tureckem a zeměmi západního Balkánu. Bude důležité mobilizovat dodatečné zdroje s cílem nabídnout komplexní balíčky pomoci v oblasti boje proti terorismu, jako je tomu v případě Tuniska. Boj proti terorismu a násilnému extremismu by měl sehrát významnou úlohu v připravovaném plánování pomoci na rok 2016. EU se zejména zaměří na:

- dosažení dohody o společném akčním plánu pro boj proti terorismu s libanonskou vládou (dialog na téma boje proti terorismu je plánován na leden), který je pak třeba provádět spolu s projekty budování kapacit a dalšími činnostmi v rámci spolupráce v oblasti boje proti terorismu.
- vypracování společného akčního plánu pro boj proti terorismu s Jordánskem, který by měl být projednán na pracovním setkání věnovaném otázkám boje proti terorismu, jež se uskuteční v Ammánu ve dnech 15. a 16. prosince, a který pak bude prováděn spolu s opatřeními pomoci;
- urychlené provedení seznamu společných opatření dohodnutých s tuniskou vládou, která jsou zaměřena na posílení strategického přístupu k boji proti terorismu, potírání násilného extremismu, bezpečnost hranic a reformu bezpečnostního sektoru;
- urychlení zahájení projektu v oblasti ochrany letectví počátkem roku 2016 (7 milionů EUR v rámci dlouhodobého nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru) s cílem zlepšit opatření na ochranu letectví před protiprávními činy v regionu Blízkého východu a severní Afriky a v Africe se zaměřením především na Egypt a Turecko (vzhledem k tomu, že obě země představují hlavní destinaci pro evropské turisty). EU rovněž prozkoumá možnost vypracovat širší program pomoci při budování kapacit s egyptskou vládou;
- výzvu turecké vládě ke spolupráci, pokud jde o návrhy EU týkající se cest zahraničních teroristických bojovníků, financování terorismu a boje proti násilnému extremismu. EU uspořádá v prvním čtvrtletí roku 2016 politický dialog s Tureckem o boji proti terorismu s cílem dokončit společný akční plán; na zasedání hlav států a předsedů vlád zemí EU s tureckým premiérem dne 29. listopadu bylo rozhodnuto o zintenzivnění politického dialogu na vysoké úrovni, mimo jiné na téma boje proti terorismu;
- protiteroristický koordinátor EU/ESVČ navštíví v lednu Maroko a Alžírsko (pracovní setkání věnované boji proti terorismu) s cílem vypracovat návrhy na posílení spolupráce v oblasti boje proti terorismu;

- prioritou bude rovněž provádění strategie proti Islámskému státu v Iráku a Sýrii;
- podporu dalších projektů v rámci iniciativy vedené Slovinskem pro boj proti terorismu na západním Balkánu (program NPP), zejména v oblasti boje proti násilnému extremismu navracejících se zahraničních teroristických bojovníků (s konkrétním zaměřením na otázku, jak postupovat). EU by měla rovněž spolupracovat se státy západního Balkánu za účelem omezení nedovoleného obchodu se zbraněmi v tomto regionu. Toho by mohlo být dosaženo prostřednictvím zvláštních amnestií na střelné zbraně a důslednějšího prosazování vnitrostátních právních předpisů;
- řada zemí regionu Blízkého východu a severní Afriky vyjádřila spolu s Tureckem zájem o větší spolupráci se střediskem excelence fungujícím v rámci sítě EU pro zvyšování povědomí o radikalizaci. EU by měla podporovat výměny mezi sítí pro zvyšování povědomí o radikalizaci, regionem Blízkého východu a severní Afriky, zeměmi západního Balkánu a Tureckem, k nimž by mělo dojít co nejdříve, na základě pokroku dosaženého na zářijovém summitu věnovaném boji proti násilnému extremismu, kde bylo dohodnuto přijetí řady osvědčených postupů vycházejících ze zkušeností členských států EU. Mnohé z těchto doporučení se pravděpodobně objeví v akčním plánu generálního tajemníka OSN pro předcházení násilnému extremismu;
- agentury EU Europol a Eurojust a Evropská policejní akademie (CEPOL) začaly posilovat svou spolupráci se zeměmi Blízkého východu a severní Afriky, zeměmi západního Balkánu a Tureckem v oblasti boje proti terorismu. Tato spolupráce by měla být dále prohlubována a rozpočtové zdroje by měly být přidělovány podle potřeby. Protiteroristický koordinátor EU ve spolupráci s útvary Komise, ESVČ a příslušnými agenturami EU předložil v listopadu 2015 Stálému výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti dokument o tom, jak postupovat, včetně otázek týkajících se styčných soudců nebo státních zástupců a styčných důstojníků;
- EU bude i nadále využívat své členství v rámci různých subjektů, jako je globální fórum pro boj proti terorismu (GCTF), římská/lyonská skupina G7 a koalice proti Islámskému státu, s cílem poskytovat informace pro jednání a rozhodování, přispět k posílení koordinace a napomoci k posouzení dalších potřeb, včetně potřeby budování kapacit ve třetích zemích. V současné době konkrétně probíhají přípravy s tureckým spolupředsedou pracovní skupiny GCTF pro oblast Afrického rohu s cílem řešit problematiku mladých lidí na letošním jarním zasedání pracovní skupiny pro oblast Afrického rohu. EU hodlá aktivně přispívat k činnosti související s iniciativou „životního cyklu“ zahájenou z podnětu USA, novým mechanismem informačního střediska vedeným USA a mapováním probíhající pomoci, které inicioval nizozemský předseda globálního fóra pro boj proti terorismu.

EU dále pečlivě posoudí nadcházející akční plán generálního tajemníka OSN pro předcházení násilnému extremismu a určí způsoby, jak zajistit urychlené provádění. ESVČ spolupracuje s partnery na prosazování činnosti v oblasti boje proti financování terorismu a řešení problematiky zahraničních teroristických bojovníků v příštím roce.

- EU by rovněž měla zintenzívnit své úsilí s cílem zlepšit vnímání Evropy v celém arabském sousedním regionu a měla by přitom čerpat z odborných znalostí poradního týmu pro strategickou komunikaci ohledně Sýrie (SSCAT). Důležitým aspektem jsou přiměřené finanční prostředky. Pro zvýšení dosahu v hlavních sdělovacích prostředcích a jako pomoc delegacím by mělo význam jmenovat arabsky hovořícího poradce pro komunikace usazeného v regionu Blízkého východu a severní Afriky. Zásadní význam mají také iniciativy mládeže, jako například zkoumání možnosti vytvořit virtuální výměnný program se zeměmi Blízkého východu a severní Afriky, který by byl obdobou virtuálního výměnného programu prezidenta Baracka Obamy nesoucího jméno zemřelého velvyslance Christophera Stevense.
